

VIVEs kommunetal 2022.2: Kommunerne budgetterer igen med stigende serviceudgifter pr. indbygger

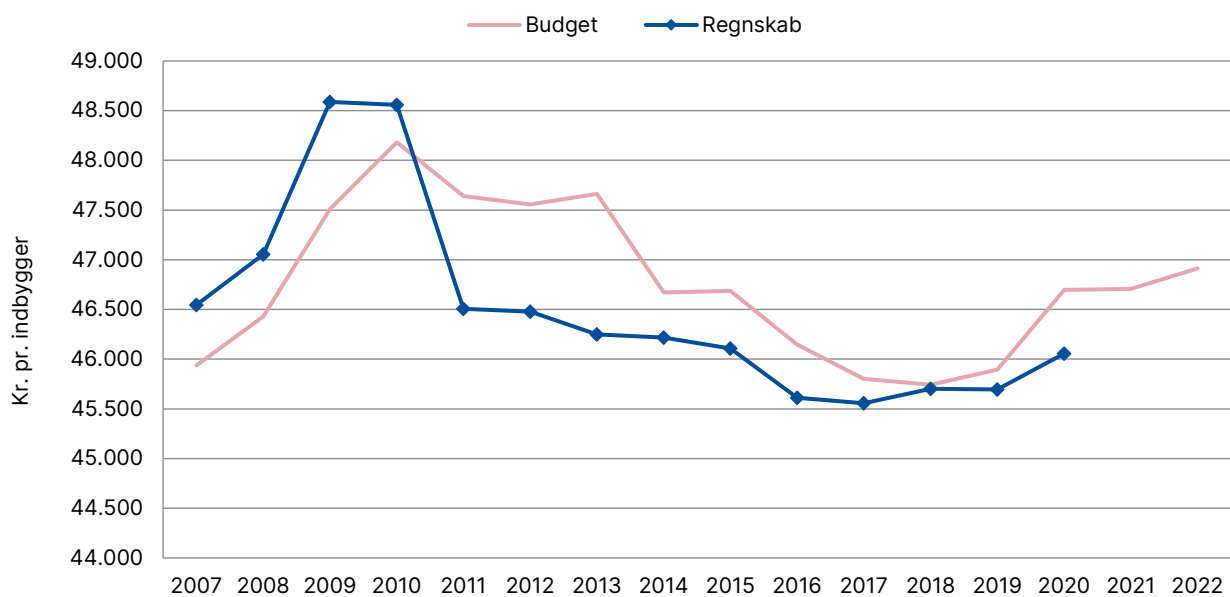
For fjerde år i træk budgetterer kommunerne med stigende serviceudgifter. Der er dog betydelige variationer på tværs af udgiftsområder og kommuner.

I 2022 kan kommunernes serviceudgifter stige med 1,4 mia. kroner i forhold til 2021. Det besluttede KL og regeringen med økonomiaftalen for 2022, og kommunernes budgetter for 2022 viser, at kommunerne har udnyttet denne mulighed. Samlet set budgetterer kommunerne med serviceudgifter på 275,6 mia. kroner i 2022. Ud over det økonomiske løft, som økonomiaftalen giver, stiger serviceudgifterne også som følge af nye opgaver til kommunerne.

Serviceudgifterne stiger med godt 200 kroner pr. indbygger

Stigningen i serviceudgifterne skal ses i sammenhæng med, at befolkningstallet stiger. Opgør vi serviceudgifterne pr. indbygger, budgetterer kommunerne samlet set med at bruge godt 200 kroner mere pr. indbygger i 2022 end i 2021. Det er fjerde år i træk, at kommunerne budgetterer med stigende serviceudgifter pr. indbygger (jf. figur 1).

Figur 1 Serviceudgifter pr. indbygger 2007-2022

Note: 2022-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer, omlægning af ældre milliard i 2016, omlægning af velfærds milliard i 2020 mv. For kommuner, som har benyttet sig af såkaldt "Sælg-og-lej-tilbage", er serviceudgifterne korrigeret for dette.

Kilde: ECO Nøgletal.

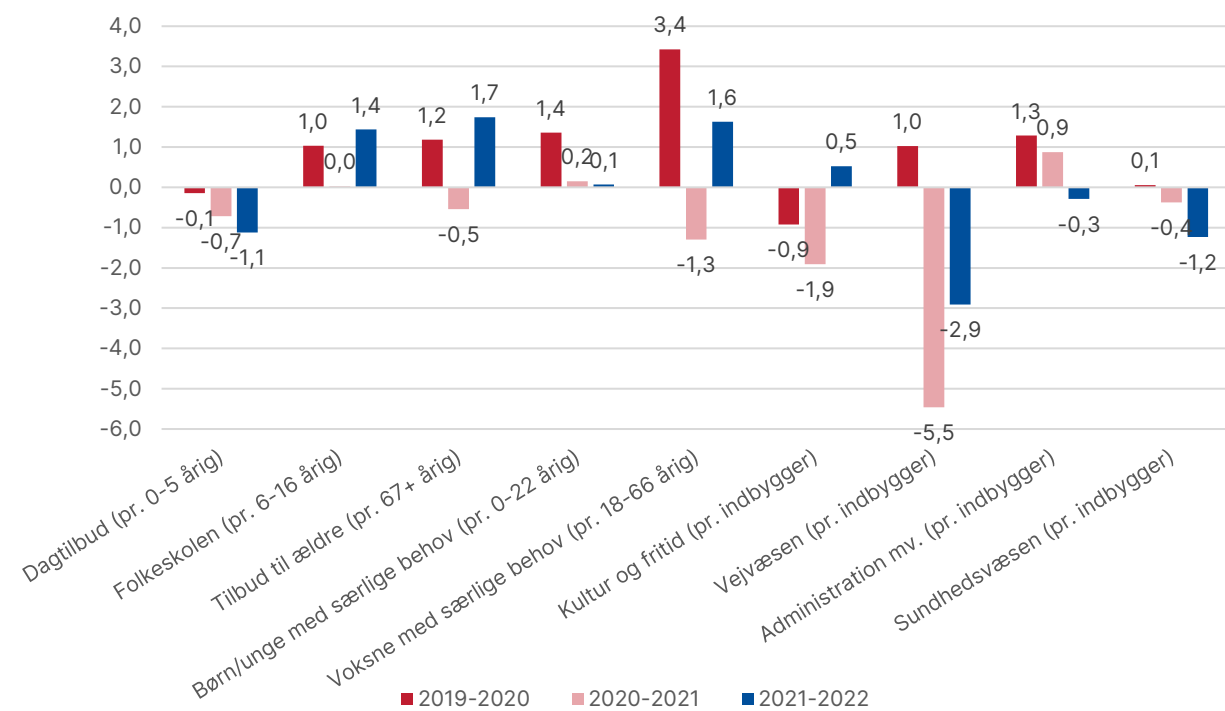
Siden 2011 har kommunerne dog brugt mindre på service, end de har budgetteret med. Dette hænger bl.a. sammen med, at staten i 2011 skærpede truslen om økonomiske sanktioner mod kommunerne, hvis serviceudgifterne for kommunerne under ét ikke holdt sig inden for den aftalte økonomiske ramme. Sanktionstruslen hviler stadig over kommunerne. I de seneste år er budgetunderskridelserne dog blevet mindre, og kommunerne er typisk kommet tættere på at bruge de penge på service, som de budgetterer med.

Udsving mellem serviceområder og målgrupper

Opgør vi udgifterne pr. borger i målgruppen, så budgetterer kommunerne særligt med flere udgifter på folkeskole- og ældreområdet samt det specialiserede socialområde (jf. figur 2). På det specialiserede socialområde stiger udgifterne især til voksne med særlige behov som funktionsnedsættelser og misbrugere. Stigningen her skal dog ses i lyset af et fald fra 2020 til 2021. Modsat budgetterer kommunerne med færre midler pr. potentiel bruger til dagtilbudsområdet og sundhedsvæsenet, ligesom der også prioriteres færre midler til vejvæsenet.

Bemærk, at udgifterne på alle områderne i figur 2 er opgjort pr. potentiel bruger, dvs. pr. borger i den aldersgruppe, som servicen primært retter sig imod. Udgifterne til dagtilbud er fx opgjort pr. 0-5-årig og udgifterne til ældreområdet pr. 67+-årig. De procentvise ændringer afspejler dermed også de underliggende ændringer i befolkningstallet i de forskellige aldersgrupper. For eksempel dækker det procentvise fald på 0,5 % på ældreområdet pr. 67+-årig fra 2020 til 2021 over, at de samlede udgifter på ældreområdet er budgetteret til at stige med 720 mio. kroner, svarende til en stigning på 1,4 %. Men da der samtidig er kommet flere ældre, betyder det, at udgiften opgjort pr. 67+-årig falder det år.

Figur 2 Procentvis vækst i budgetterede serviceudgifter på udvalgte serviceområder 2019-2022

Note: 2022-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer. Ændringer i procent pr. potentiel bruger.

Kilde: ECO Nøgletal.

Størst stigning pr. indbygger i kommuner med befolkningstilbagegang

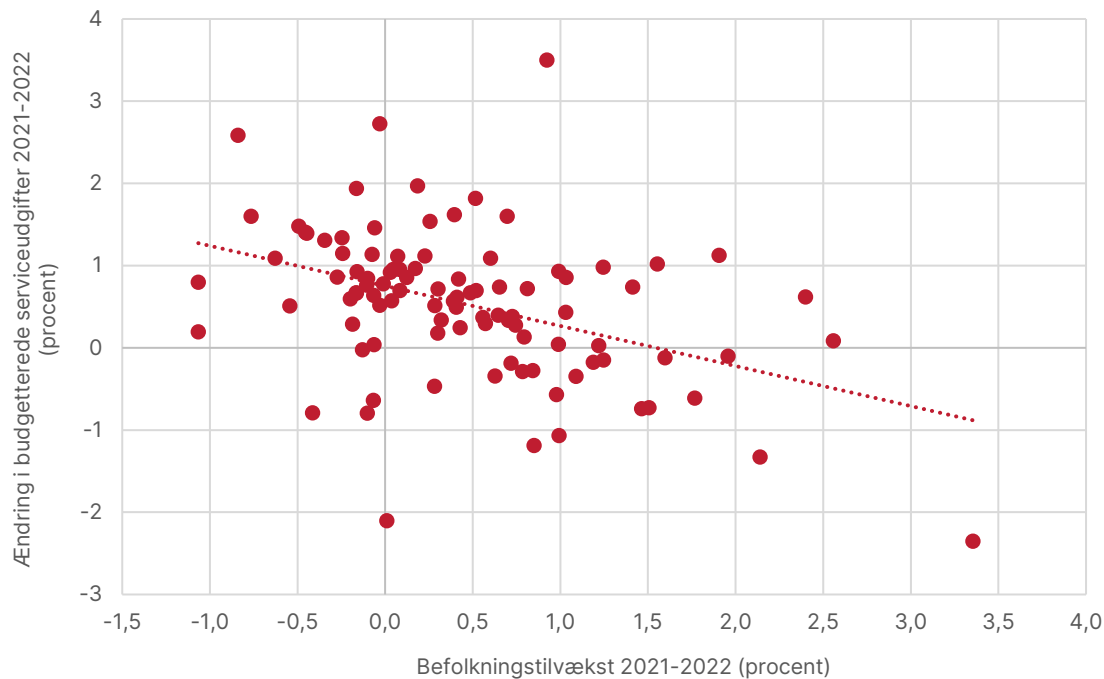
Figur 3 viser den procentvise udvikling i kommunernes budgetterede serviceudgifter pr. indbygger fra 2021 til 2022 sammenholdt med periodens befolkningsudvikling.

Tendensen er, at serviceudgiften pr. indbygger falder i kommuner med stor befolkningstilvækst. Omvendt stiger udgiften pr. indbygger mest i kommuner med befolkningstilbagegang. Det kan hænge sammen med, at befolkningssammensætningen i kommunerne ændrer sig forskelligt, så der fx i kommuner med befolkningstilbagegang bliver relativt flere ældre. Det kan også tænkes at afspejle nogle afledte effekter af udligningsreformen i 2011, eller at det generelt er vanskeligt at tilpasse udgifterne til

et faldende befolkningstal. Det er også muligt, at kommuner med befolkningsvækst oplever stordriftsfordele på områder som vejvæsen og administration, og at det betyder, at udviklingen i serviceudgifter ikke følger befolkningsudviklingen helt tæt.

De enkelte kommuners budgetterede ændring i serviceudgifter fra 2021 til 2022 fremgår af landkortet i figur 4. Kortet illustrerer, at udgifterne pr. indbygger stiger relativt mest i en række yderkommuner.

Figur 3 Procentvis befolkningstilvækst og vækst i budgetterede serviceudgifter pr. indbygger 2021-2022

Kilde: ECO Nøgletal. Alle tal i 2022-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

Find flere tal fra din kommune eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

Se fx tabeller om kommunernes udgiftsniveau og udgiftsudvikling:

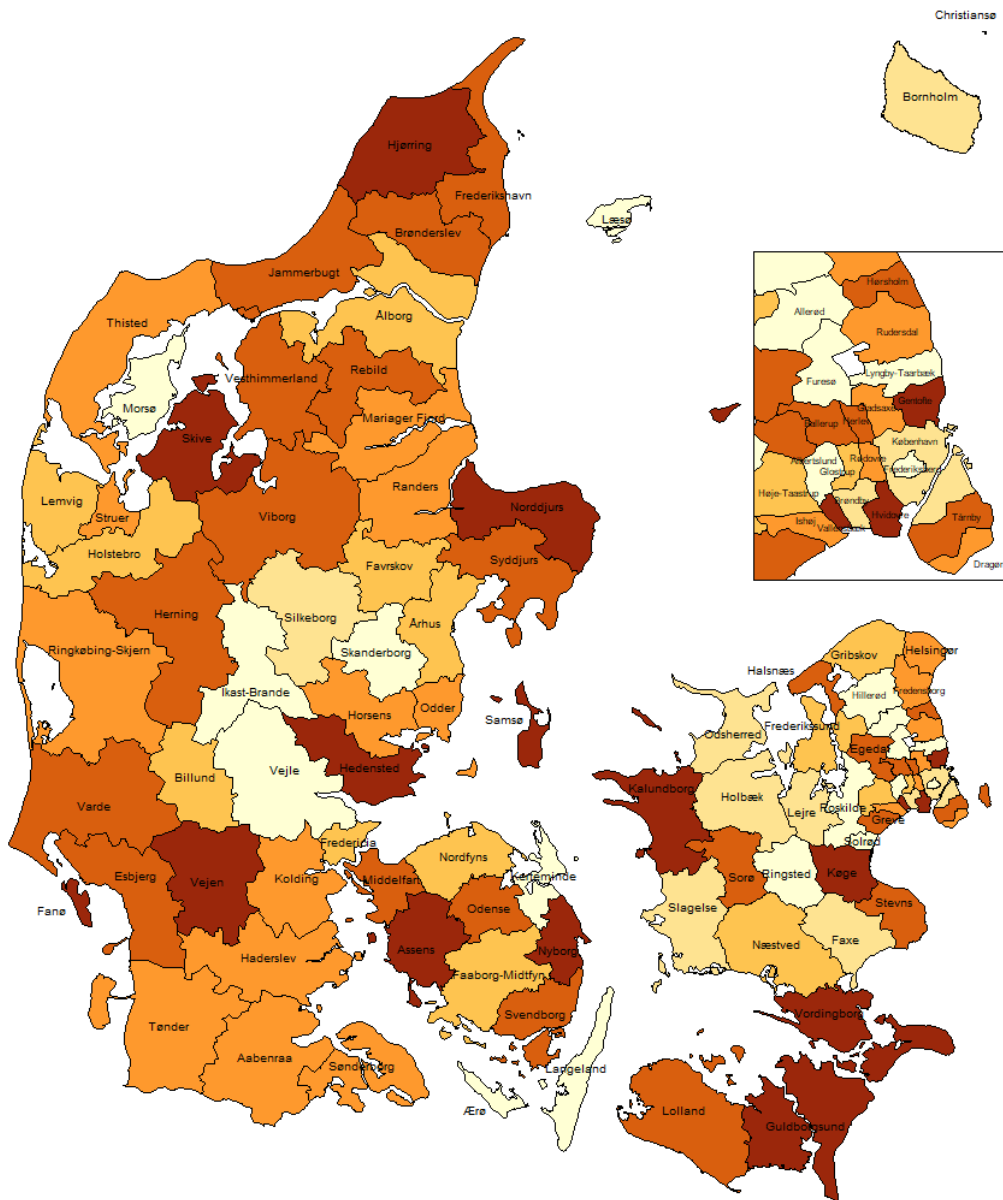
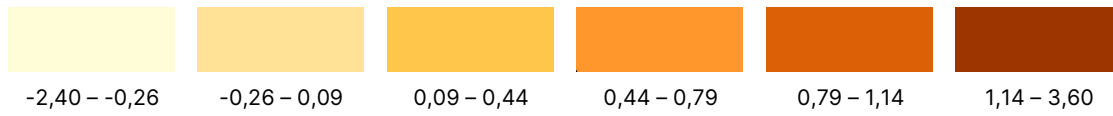
- Tabel 1.30 Ressourceforbruget på 19 udgiftsområder – budget 2022
- Tabel 1.32 Budgetoverskridelse på 19 udgiftsområder 2020
- Graf 4.16 Udvikling i serviceudgifter 2016-2022.

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde.

Kontakt: Kurt Houlberg, professor i VIVE: tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk eller Mathias Ruge, senioranalytiker i VIVE, tlf. 33 48 08 16, maru@vive.dk.

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan [tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på vive.dk](#) og modtage kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Figur 4 Budgettereret vækst i serviceudgifter pr. indbygger 2021-2022 (procent)

Kilde: ECO Nøgletal. Alle tal i 2022-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer.